

DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2024.55.311958>

УДК 342.951

А. А. Назарко, аспірант

Національний університет «Одеська юридична академія»

Кафедра морського та митного права

вул. Академічна, 2, Одеса, 65009, Україна

e-mail: nazarkoaa@onua.edu.ua

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-4190-7288>

ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ КОМПЕТЕНЦІЇ МИТНИХ ОРГАНІВ У КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У СФЕРІ МИТНОЇ СПРАВИ УКРАЇНИ

Стаття присвячена всебічному аналізу поняття та особливостей компетенції митних органів України у контексті інноваційних процесів, що відбуваються у сфері митної справи. В умовах євроінтеграційного курсу України, метою якого є модернізація економічної інфраструктури, подолання технологічного відставання, залучення іноземних інвестицій і підвищення конкурентоспроможності на міжнародному рівні, митні органи відіграють ключову роль у забезпеченні ефективного функціонування зовнішньоекономічної діяльності.

У статті акцентується на необхідності модернізації компетенцій митних органів відповідно до світових стандартів і впровадження передових інноваційних технологій, що є частиною Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності України до 2030 року. Аналізуються вплив і значення таких інновацій, як «Єдине вікно для міжнародної торгівлі», «Смартмитниця», технології попереднього інформування про вантажі, радіочастотна ідентифікація (RFID) і блокчейн для покращення процесів митного контролю, управління і взаємодії з зовнішніми партнерами.

Одним із центральних питань статті є розгляд нових компетенцій, які повинні бути сформовані у митних органах для ефективного впровадження інновацій. Зокрема, мова йде про необхідність розвитку цифрових, інтелектуальних, партнерських та безпекових навичок. В статті також детально розглядається вплив економічної та політичної нестабільності, зокрема воєнного стану в Україні, на процеси впровадження інновацій у митній справі. Визначаються ключові проблеми та виклики, які створює цей контекст, зокрема труднощі з вивезенням високотехнологічних товарів, наданням пільг при ввезенні інноваційного обладнання та застосуванням нетарифних заходів регулювання зовнішньоекономічної діяльності, таких як сертифікація, квотування і ліцензування.

У статті наводяться рекомендації щодо вдосконалення організаційних структур митних органів, а також необхідності оновлення нормативно-правової бази для адаптації до сучасних вимог і стандартів. Пропонується зосередитися на формуванні якісно нової інтелектуальної митниці, що швидко і ефективно реагує на зміни, застосовуючи передові цифрові технології та методи безпеки. Зокрема, акцентується на важливості підвищення кваліфікації фахівців митних органів, що стане основою для впровадження інновацій у сфері митного контролю. Огляд

но використовують розроблені програми, які об'єднують інформаційну митну систему в один налагоджений механізм. До них відноситься «Import Control System» (ICS), «Export Control System» (ECS) і «Economic Operators Registration and Identification System» (EORI). На базі таких систем була розроблена єдина європейська електронна система митного контролю «New Computerized Transit System» (NCTS).

Інноваційну діяльність у сфері митної справи можна розглядати як сукупність взаємопов'язаних заходів суб'єктів митних правовідносин, спрямованих на впровадження, поширення та реалізацію інновацій у сфері митної справи. Слушним уявляється класифікація інноваційних митних технологій за змістом їх використання варто поділити на продуктові (до яких, наприклад, відносяться: віддалений випуск, технології попереднього інформування про вантажі та пасажирів, «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» та «Смартмитниця» тощо), і процесні (Номо-scan, які є технічними засобами митного контролю; і технології радіочастотної ідентифікації (англ. RFID - Radio frequency identification) та блокчейн-технології виступають засобом ідентифікації) [2, с. 26].

Україна із введення інноваційних технологій у сфері митної справи не відстає від інших країн та загальноновизнаних світових стандартів. Але складна економічна ситуація у режимі воєнного стану в країні наносить значний негативний вплив на проведення інноваційної діяльності у сфері митної справи, а саме виникненням труднощів у випадках вивезення з України високотехнологічних товарів, надання пільг при ввезенні інноваційного обладнання, застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД (сертифікація, квотування, ліцензування) тощо.

Всі зазначені процеси вимагають від працівників митної служби наділення рядом нових інноваційних компетенцій митних органів, орієнтованих на якісно новий рівень організації та здійснення митної справи та якісно підготовлених фахівців митної служби тощо.

Поставлені завдання неможливо виконати без наукових розробок з питань митних компетенцій у світлі інноваційної стратегії розвитку України. Таким чином, за для подолання кризової ситуації у сфері застосування інноваційних технологій у сфері митної справи доцільним уявляється розгляд поняття та особливостей митних компетенцій для запровадження сучасних інновацій в умовах постійних реформ в Україні.

Першочергово відмітимо, що поняття «компетенція» складне правове явище, що складається з взаємопов'язаних та взаємообумовлених елементів. Цим частково можна пояснити, що серед вчених, що торкалися розгляду теми статті, відсутня єдина позиція щодо змісту, сутності поняття «компетенція», його структури тощо. Разом із тим, аналіз всіх елементів даного поняття, дослідження структури має важливе теоретичне та практичне значення. Без достатнього вивчення та всебічного розгляду структурних елементів компетенції, неможливо у повній мірі обґрунтовано визначити саме поняття та зробити науково-обґрунтований аналіз компетенції митних органів України.

Детальний аналіз наукових та законодавчих джерел дозволяє зазначити, що поняття «компетенція» є складним збірним поняттям, у науковій літературі й законодавстві не наведено його однозначного трактування. З цією метою розглянемо

погляд вчених з різних галузей науки щодо визначення терміну «компетенція».

«Компетенція» у великому тлумачному словнику української мови трактується у таких значеннях: 1) добра обізнаність із чим-небудь; 2) коло повноважень якої-небудь організації, установи чи особи [3, с. 98].

Вченими-теоретиками поняття «компетенція» державного органу (уряду, міністерства, парламенту, органів суду, поліції, прокуратури та ін.) розглядається як закріплена законом (або іншим нормативним актом) сукупність владних повноважень (прав та обов'язків), юридичної відповідальності й предмета відання (предмет діяльності, функціональне призначення) [4, с. 87].

Деякі вчені поняття державного органу розглядають як внутрішньо організований колектив державних службовців, які посідають визначені законодавством посади, а отже наділені відповідною компетенцією для виконання певних владно-управлінських функцій і завдань держави [5, с. 87].

Представники адміністративно-правової науки найчастіше поняття «компетенція» розглядають як елемент правового статусу, що встановлює його керівника, реалізація яких забезпечує виконання їх основних функцій [6].

У цьому аспекті варто погодитися з позицією, що будь-який орган реалізує свої функції в певній системі суспільних відносин і мета його створення вже передбачає ті основні сфери суспільних відносин, в яких він діє. Ось чому визначення компетенції органу влади починається із визначення поля його дії. Іншими словами, сфера діяльності органу повинна бути юридично визначена і знайти своє відображення в його компетенції. Вимога про розмежування сфер діяльності органів обумовлює і необхідність відповідних юридичних понять для їх позначення. Таким поняттям, яке позначає нормативно визначену сферу дії владного суб'єкта, є «предмети відання» [7, с. 40].

Прибічники конституційного права поняття «компетенція» зводять до розгляду прав та обов'язків органів, якими вони наділяються для вирішення тих питань, що становлять предмет його відання» [8].

Термін «компетенція» часто пов'язують із поняттям «повноваження», оскільки в науці конституційного права компетенція висвітлюється як сукупність владних повноважень [9]. Із цим варто погодитися, оскільки компетенція визначається місцем суб'єкта в системі органів державної влади. Нормативно-правовою основою компетенції є конституція, закони, статuti, положення й інші правові акти. При встановленні компетенції органу влади чи посадової особи в конституції та інших нормативно-правових актах не завжди чітко розмежовуються функції та повноваження. Функції визначають напрями, сфери дії органу влади чи посадової особи, тоді як повноваження – це їхні права й обов'язки, згідно з якими визначено, що вони можуть або мають робити стосовно конкретного предмету діяльності.

Розгляд сутності та поняття «компетенція» в юридичній літературі дозволяє зазначити, що позиції більшості дослідників зводяться до того, що зміст цього поняття включає в себе дві складові: це предмет діяльності та повноваження (права та обов'язки) органу влади. Але єдиної думки щодо визначення предмету діяльності органу влади досі не існує.

Для деяких вчених предмети відання встановлюють як структурний елемент категорії компетенція, що є способом юридичного зазначення тих сфер життя,

які визначаються як предмет власних дій органу державної влади [10].

Очевидним, на наш погляд, є те, що при дослідженні поняття та змісту компетенції державного органу, здебільшого вчені розглядають як єдність предмету діяльності та повноважень органу. У зв'язку із цим, предмет діяльності як правова категорія потребує окремої уваги.

Предмет діяльності – складне, багатопланове явище. Його правове регулювання потребує різних правових та організаційних форм та методів впливу, тобто участі різних за сферою діяльності органу влади. Особливе значення проблема визначення компетенції має для тих органів, які законодавством віднесені до тих структур, які виконують правоохоронні функції, застосовують заходи адміністративного впливу (попередження, припинення правопорушень) та притягнення винних осіб до відповідальності.

Цікавим, на наш погляд, є приклад органу виконавчої влади, що регулює відносини, які виникають, змінюються та припиняються у сфері здійснення митної справи. Сфера діяльності митних органів України є багатогранною, це й економічна, фінансова безпека, правоохоронна діяльність, сфера надання послуг та зовнішньоторговельна діяльність тощо. Діяльність митних органів універсальна та специфічна, вона не має аналогів. Її багатоплановість проявляється у багатьох соціальних функціях, що виконують митні органи, закріплених у Митному кодексі України та конкретизованих у Положенні про Державну митну службу України [11].

Митні органи України – це органи виконавчої влади, що регулюють суспільні відносини, які виникають, змінюються або припиняються у сфері здійснення митної справи, що відповідно до ст. 7 Митного кодексу України складається з порядку та умов переміщення через митний кордон України товарів, транспортних засобів, справляння митних платежів, митного контролю та оформлення, боротьба з порушеннями митних правил та контрабандою тощо.

Структура митних органів складається з трьох рівнів: Державна митна служба України, митниці та митні пости. Норми, які визначають компетенцію митних органів можна назвати компетенційні норми, які повинні чітко визначати права та обов'язки митних органів та їх посадових осіб з метою прийняття самостійних рішень у будь-яких ситуаціях та з іншого боку, не виходити за рамки повноважень, що регламентовано чинним законодавством.

Таким чином, в загальному вигляді систему митних органів можна визначити як обумовлених функціональною єдністю сукупність самостійних ланок, що об'єднуються спільними цілями та завданнями, а також вертикальним підпорядкуванням нижчих ланок вищим ланкам. При цьому кожна ланка митної системи відповідно зі своїм та положенням в загальній системі відіграє певну роль, виконуючи більший або менший об'єм функцій у межах компетенції митних органів.

Аналіз Митного кодексу України та Положення про Державну митну службу України дозволяє відмітити, що при виконанні завдань при здійсненні митної справи митні органи наділені певними управлінськими функціями, які умовно можна поділити на: фіскальні; організаційні; посередницькі; контрольні (при здійсненні митного, валютного контролю, оформлення); правоохоронні функції; зовнішньоторговельні; кадрові.

Функції митних органів та їх повноваження тісно пов'язані між собою. Кожна з перелічених функцій потребує підкріплення її власними повноваженнями.

Найчастіше такі повноваження й реалізують самі функції митних органів. Наприклад, для реалізації функцій боротьби з порушеннями митних правил та контрабандою посадові особи митних органів можуть застосовувати адміністративне затримання осіб, для з'ясування обставин у справах. Адміністративне затримання здійснюється з метою припинення порушень митних правил, забезпечення повного та своєчасного розгляду справи та виконання постанов по цій категорії справ.

Відповідно до основних завдань, митні органи наділені державно-владними повноваженнями самостійної правотворчості, правозастосування та правоохорони тощо. Але самостійні вони лише у межах, які регламентовані державою шляхом надання ним певного роду компетенції. Таким чином, компетенцію митних органів можна представити як сукупність предмету діяльності та повноважень, що покладено прав, обов'язків, функцій державою на митні органи України та мають тісний взаємозв'язок між собою. Держава наділяє митні органи певними повноваженнями для виконання покладених на них функцій та вирішення поставлених перед ними завдань. Компетенція митних органів встановлюється державою та реалізується шляхом певних правовідносин. Митні органи як й будь-які інші органи державної влади не мають права змінювати, відмовитися від реалізації своєї компетенції та виходити за її межі у іншому разі посадові особи можуть бути притягнуті до відповідальності. Реалізація компетенції митними органами та їх посадовими особами передбачено законодавчими актами, відомчими актами та посадовими інструкціями.

Оскільки чітко визначення компетенції будь-якого органу влади, що сприяє підтримці принципу законності та дисципліни при здійсненні своєї діяльності, необхідно навести певні особливості при формулюванні компетенції митних органів:

- 1) виходячи із предмету діяльності необхідно визначити місце митних органів у системі органів влади та сферу їх впливу;
- 2) визначити предмет діяльності, тобто коло суспільних відносин та суб'єктів підпорядкування митних органів;
- 3) визначити коло завдань, що покладено на митні органи;
- 4) затвердити на законодавчому рівні управлінські функції, які виконують митні органи при здійсненні своєї діяльності;
- 5) визначити сукупність прав та обов'язків (повноважень) митних органів та їх посадових осіб при виконанні покладених на них функцій.

Компетенцію митних органів як органів виконавчої влади можна представити як передбачений законодавчими актами комплекс виконуваних митними органами повноважень, функцій та завдань в межах предмету їх діяльності. Держава наділяє митні органи певними повноваженнями для виконання покладених на них функцій та вирішення поставлених перед ними завдань. Повноваження митних органів складаються з сукупності прав та обов'язків, що встановлені державою, реалізуються шляхом відповідних правовідносин тощо.

Традиційні складові митної справи України простежуються у операційних, допоміжних, управлінських, професійних (поведінкових) компетенціях митних органів України.

Інноваційними складовими митної справи України необхідно назвати інтелектуальні, цифрові, партнерські, наглядові, безпекові тощо компетенції

митних органів. У зв'язку із цим, Державна митна служба України повинна орієнтуватися на вирішення стратегічних завдань – це формування якісно нової інтелектуальної митниці, що швидко взаємодіє із внутрішніми та зовнішніми партнерами, застосовуючи передові цифрові технології, сучасні методи безпеки, наглядові функції, з ефективним результатом для держави та суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності тощо.

Висновки і пропозиції. У процесі дослідження компетенції митних органів України в контексті інноваційних процесів виявлено кілька ключових аспектів, що визначають сучасний стан та подальший розвиток цієї сфери.

По-перше, поняття компетенції митних органів охоплює як предмет діяльності, так і повноваження, які визначають межі їхньої діяльності. Це поняття є складним і багатограним, оскільки включає в себе не лише юридичні аспекти, але й функціональні елементи, що регулюють роботу митних органів.

По-друге, інноваційна діяльність у сфері митної справи є важливим чинником, що впливає на ефективність митних формальностей та забезпечує відповідність європейським стандартам. Технології, такі як віддалений випуск, попереднє інформування про вантажі, «Єдине вікно для міжнародної торгівлі», «Смартмитниця», RFID та блокчейн, суттєво полегшують митний контроль, покращують обробку даних і забезпечують прозорість митних формальностей. Інтеграція таких технологій у роботу митних органів є критично важливою для підвищення їхньої ефективності.

По-третє, адаптація України до європейського економічного та правового простору вимагає від митних органів дотримання нових вимог щодо інноваційної політики та інформаційної безпеки. Це передбачає реформування митної системи, удосконалення її структур та процесів для забезпечення відповідності європейським стандартам. В умовах сучасних викликів, таких як воєнний стан і економічна криза, особливо важливо забезпечити ефективну реалізацію інновацій у митній сфері.

У зв'язку з вищезазначеним, важливо звернути увагу на кілька ключових напрямків розвитку митних органів. Насамперед, необхідно розробити та впровадити спеціалізовані навчальні програми для підвищення кваліфікації працівників митної служби, з акцентом на новітні технології та європейські стандарти митного контролю. Це дозволить не тільки покращити професійні навички митників, але й забезпечити ефективне впровадження інноваційних рішень. Також, доцільно провести детальний аналіз та оновлення законодавчої бази, що регулює компетенцію митних органів. Це повинно включати чітке визначення функцій, прав і обов'язків митних органів, а також механізмів їх реалізації. Законодавчі зміни мають сприяти кращій організації митних формальностей і забезпечити правову основу для впровадження нових технологій.

Важливо також створити і впровадити єдину електронну систему митного контролю, що базується на передових європейських моделях, таких як NCTS, ICS, ECS та EORI. Це забезпечить інтеграцію української митної системи з європейським митним простором, полегшить обробку митних декларацій та контролюватиме переміщення товарів більш ефективно.

Подальша співпраця з європейськими партнерами є необхідною для обміну досвідом та найкращими практиками у сфері митного контролю. Це дозволить

Україні адаптувати інноваційні технології до національних умов, покращити процеси митного адміністрування і підвищити рівень безпеки та прозорості.

Останнім, але не менш важливим аспектом є вдосконалення правового регулювання інноваційної діяльності в сфері митної справи. Це включає підтримку наукових досліджень, розробок та залучення інвестицій для впровадження нових технологій. Створення сприятливих умов для інноваційного розвитку допоможе Україні ефективно інтегруватися у світову економіку та забезпечити високий рівень обслуговування у сфері митної справи.

Список використаної літератури

1. Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 р. № 526-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text>.
2. Петришин Н. Я., Медвід Р. В. Удосконалення взаємодії митних органів з підприємствами шляхом впровадження інноваційних технологій. Економіка. Фінанси. Право. 2020. № 5 (1). С. 24-28. DOI: 10.37634/efp.2020.5(1).4.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. Київ, Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. 1728 с.
4. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підручник. Харків: Консум, 2001. 656 с. URL: https://duikt.edu.ua/uploads/l_948_39072050.pdf.
5. Тополевський Р. Б., Федіна Н. В. Теорія держави і права: навч. посібник. Львів: ДУВС, 2020. 268 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3293/1/%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%80%D0%94%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0-13-07-20.pdf>.
6. Армаш Н. О. Керівник органу виконавчої влади: адміністративно-правовий статус. Запоріжжя: ГУ «ЗІДМУ», 2006. 248 с. URL: <http://radnuk.info/posibnuk/adminpravo/451-kerivnuk.html>.
7. Карабін Т. О. Розподіл повноважень публічної адміністрації: монографія. Ужгород: Гражда, 2016. 220 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/14185/1/%D0%9C%D0%9E%D0%9D%D0%9E%D0%93%D0%A0%D0%90%D0%A4%D0%86%D0%AF.pdf>.
8. Кравченко В. В., Пітнік М. В. Конституційні засади місцевого самоврядування в Україні (основи муніципального права): навчальний посібник. Київ, 2001. 176 с.
9. Борщевський І. В., Гринь О. Д. Правова компетенція в загальнотеоретичній юриспруденції: поняття й особливості. Рига: «Baltija Publishing», 2020. 462 с. DOI: 10.30525/978-9934-26-007-0-4.
10. Карпа М. П. Формування компетенції органів публічної влади: територіально-орієнтований підхід. Ефективність державного управління. 2017. № 3 (52). С. 213-222. URL: <https://epa.nltu.edu.ua/index.php/journal/article/view/269/265>
11. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 229. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#Text>.

References

1. Strategy for the development of the innovation sector for the period up to 2030: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 10.07.2019 No 526-p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
2. Petryshyn N. Ya., Medvid R. V. (2020). The improvement of customs authorities interactions with enterprises on the base of innovative technologies implementation. Economics. Finances. Law, No. 5 (1). P. 24-28. DOI: 10.37634/efp.2020.5(1).4 [in Ukrainian].
3. Busel V. T. (2005). Great explanatory dictionary of the modern Ukrainian language. V. T.

- Busel (Ed.). Kyiv, Irpin: Perun. 1728 p. [in Ukrainian].
4. Skakun O. F. (2001). Theory of state and law: a textbook. Kharkiv: Consum. 656 p. URL: https://duikt.edu.ua/uploads/l_948_39072050.pdf [in Ukrainian].
 5. Topolevsky R. B., Fedina N. V. (2020). Theory of state and law: handbook. Lviv: LVDUVS. 268 p. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3293/1/%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%80%D0%94%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0-13-07-20.pdf> [in Ukrainian].
 6. Armash N. O. (2006). Head of an executive body: administrative and legal status. Zaporizhzhia: GU «ZIDMU». 248 p. URL: <http://radnuk.info/posibnuk/admin-pravo/451-kerivnuk.html> [in Ukrainian].
 7. Karabin T. O. (2016). Distribution of powers of public administration: a monograph. Uzhhorod: Hrazhda. 220 p. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/14185/1/%D0%9C%D0%9E%D0%9D%D0%9E%D0%93%D0%A0%D0%90%D0%A4%D0%86%D0%AF.pdf> [in Ukrainian].
 8. Kravchenko V. V., Pitnyk M. V. (2001). Constitutional principles of local self-government in Ukraine (basics of municipal law): Textbook. Kyiv, 2001. 176 p. [in Ukrainian].
 9. Borshchevskyi I. V., Hryn O. D. (2020). Legal competence in general theoretical jurisprudence: concept and features. Riga: «Baltija Publishing». 462 p. DOI: 10.30525/978-9934-26-007-0-4 [in Ukrainian].
 10. Karpa M. P. (2017). Formation of the competence of public authorities: territorial-oriented approach. Efficiency of public administration, 3 (52). P. 213-222. URL: <https://epa.nltu.edu.ua/index.php/journal/article/view/269/265> [in Ukrainian].
 11. On Approval of the Regulations on the State Tax Service of Ukraine and the State Customs Service of Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 06.03.2019 No. 229. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

Стаття надійшла 02.09.2024 р.

A. A. Nazarko, PhD Student
National University «Odesa Law Academy»
the Department of Maritime and Customs Law
2 Akademichna St, Odesa, 65009, Ukraine
e-mail: nazarkoaa@onua.edu.ua
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-4190-7288>

CONCEPT AND CHARACTERISTICS OF CUSTOMS AUTHORITIES' COMPETENCE IN THE CONTEXT OF INNOVATIVE PROCESSES IN UKRAINIAN CUSTOMS AFFAIRS

Summary

This article analyzes the concept and characteristics of customs authorities' competencies in Ukraine within the context of ongoing innovations in customs practices. As Ukraine pursues its Euro-integration goals — aimed at modernizing economic infrastructure, overcoming technological lag, attracting foreign investments, and enhancing international competitiveness — customs authorities play a pivotal role in ensuring the effective functioning of foreign economic activities.

The focus of the article is on the necessity to modernize the competencies of customs authorities in line with global standards and to implement advanced innovative technologies, as outlined in Ukraine's Innovation Development Strategy up to 2030. It examines the impact and significance of innovations such as the 'Single Window' system, 'Smart Customs' initiatives, pre-arrival cargo information technologies,

radio-frequency identification (RFID), and blockchain for enhancing customs control, management, and interactions with external partners.

A central issue discussed in the article is the development of new competencies required for the effective implementation of these innovations by customs authorities. Specifically, it addresses the need to cultivate digital, intellectual, partnership, and security skills. The article also explores the effects of economic and political instability, particularly the wartime conditions in Ukraine, on the implementation of innovations in customs operations. Key challenges are identified, such as difficulties in exporting high-tech goods, granting incentives for importing innovative equipment, and applying non-tariff regulatory measures, including certification, quotas, and licensing.

Recommendations are provided for improving the organizational structures of customs authorities and updating the legal and regulatory framework to adapt to modern requirements and standards. The article advocates for the development of a new, intelligent customs system that can swiftly and effectively respond to changes by employing cutting-edge digital technologies and security methods. Emphasis is placed on the importance of enhancing the qualifications of customs professionals, which is essential for the successful implementation of innovations in customs control.

Keywords: innovation processes, competence, customs competence, customs affairs, customs authorities.